

A CUKORBETEGSÉG OKOZTA IDEGKÁROSODÁS (DIABÉTESZES NEUROPÁTIA)

DR. DÖMÖTÖR ERZSÉBET, EISENHAUERNÉ F. ANDREA,
DR. KEMPLER PÉTER, DR. KERESZTES KATALIN

AZ OKTATÓANYAG A MAGYAR DIABETES TÁRSASÁG VEZETŐSÉGE MEGBÍZÁSÁBÓL,
A SANOFI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

KÉSZÍTETTE A MAGYAR DIABETES TÁRSASÁG EDUKÁCIÓS MUNKACSOPORTJA

A cukorbetegség szövődményeként kialakuló idegrendszeri károsodás az egész szervezetet, az érző (szenzoros), a mozgató (motoros) idegeket és a belső szervek (autonóm) beidegzését érintheti.

A SENZOROS NEUROPÁTIA TÜNETEI

A szenzoros neuropátia paradox módon két egymással ellentétes tünetcsoportot okozhat. Az érzőidegek károsodása következtében egyrészt kóros érzetek – fájdalom és érzészavar – jelenhetnek meg, másrészt (gyakran ugyanazon betegben) a normális érzetek csökkennek, vagy akár meg is szűnhetnek (úgynevezett negatív tünetegyüttes). Az érzőideg-károsodás a diabéteszes láb fő kóroki tényezője.

A NEUROPÁTIÁS FÁJDALOM ÉS ÉRZÉSZAVAR JELLEMZŐI

Az érzőideg-károsodás a fájdalom mellett egyéb érzészavarokat

is okozhat, mint pl. zsibbadást, bizsergést és „hangyamászás-szerű” érzést. A fájdalom jellemzően égő, szúró, nyilalló, hasogató jellegű.

A panaszok főként nyugalomban és éjszaka jelentkeznek.

Ellentétben az érszűkületes eredetű fájdalommal, a neuropatiás panaszokat a járás-mozgás nem rontja, hanem inkább enyhíti.

Jellemző a panaszok „harisnya-kesztyű” mintázatú elhelyezkedése. A fájdalom vagy érzészavar a végtagokon szimmetrikusan (mindkét oldalon) jelentkezik, és kezdetben a végtagok testtől távolabbi részeit („harisnya és kesztyű elhelyezkedés”) érinti.

A panaszok jellemzően nem spontán jelentkeznek, hanem valamilyen, gyakran fájdalomtalan inger váltja ki azokat. Típusos eset például, amikor éjszaka a takaró vagy a pizsama érintése elviselhetetlen fájdalmat okoz.

AZ ÉRZŐIDEG-KÁROSODÁS NEGATÍV TÜNETEGYÜTTÉSE

Az érzőideg károsodás következtében csökken vagy megszűnik a fájdalom-, a hő-, a tapintás- és helyzetérzés. **A normális érzetek kiesésének következményei:**

A beteg nem érzékeli a lábat érő kisebb-nagyobb, sokszor mindennapos sérüléseket. Ilyeneket okozhat például a cipőben lévő kő vagy szög; gyakran a cipő nyomja a lábat. Az észrevétlen (kezeletlen) sérülések fekélyképződéshez és mélybe terjedő fertőzésekhez vezethetnek. A mélybe törő fekélyek és fertőzések az egész lábat veszélyeztetik.

AZ AUTONÓM IDEGRENSZERI KÁROSODÁS TÜNETEI

A szív-érrendszert érintő autonóm neuropátia tünetei:

Nyugalomban is jelentkező szaporított szívdobogás (tachycardia)
Felálláskor jelentkező vérnyomás-

esés (orthostaticus hypotonia), melyet bizonytalan szédülés, gyengeség, látászavar és eszméletvesztés kísérhet.

Az orthostaticus hypotonia tünetei könnyen összetéveszthetők a hipoglikémia tüneteivel; a kettő elkülönítéséhez a tünetek idején történő vércukormérés; és fekvő, majd álló helyzetben történő vérnyommérés szükséges!

A koszorúsér keringési zavar és a szívinfarktus gyakran teljesen tünetmentes formában, máskor fájdalom nélkül, nem jellegzetes tünetekkel jelentkezhet.

Milyen tünetek esetén kell fájdalomtalan szívinfarktusra gondolni?

- ismeretlen eredetű hányinger, hányás
- hirtelen jelentkező fulladás
- ájulásszerű rosszullet, eszméletvesztés
- jelentős mértékű, ismeretlen okú vércukorszint-emelkedés
- hirtelen jelentkező nagyfokú gyengeség

A GYOMOR-, BÉLRENDSZERT ÉRINTŐ AUTONÓM NEUROPÁTIA TÜNETEI

- A gyomor mozgása lelassul, sőt le is állhat, ami puffadást, teltségérzést, hányingert, hányást, ritkán csillapíthatatlan hányást okozhat.
- A gyomorürülés lassulása miatt késik a táplálék felszívódása, ez az inzulinnal kezelt betegekben jelentős vércukor-ingadozáshoz és étkezést követő hipoglikémiához vezethet.
- Rohamokban jövő, típusosan éjszakai hasmenés jelentkezhethet.
- A bélmozgás csökkenése székrekedéshez vezethet.
- „Nagy, lusta epehólyag” alakulhat ki, ami gyakran epekőképződéshez vezet.

A HÚGYÚTI ÉS NEMI SZERVEKET ÉRINTŐ AUTONÓM NEUROPÁTIA TÜNETEI

- Vizeletürítési zavarok: a beteg nem képes a húgyhólyagot kiüríteni
- Vizelet pangás jellemző, ezért gyakoriak a fertőzések
- Impotencia

A VEREJTÉKMIRIGYEK BEIDEGZÉSI ZAVARÁNAK TÜNETEI

A verítékképződés csökkenése a lábak kiszáradásához, a bőr berepedéséhez vezet, ennek fontos szerepe van a fertőzések létrejöttében és a diabéteszes láb kialakulásában.

A DIABÉTESZES NEUROPÁTIA DIAGNOSZTIKÁJA

A diagnosztika legfontosabb módszere a láb megtekintése, a neuropátia tüneteinek (Isd. az előbbieken) és jeleinek felismerése.

A diagnosztika hasznos, egyszerű,

beteg által is elvégezhető módszer a verejtékmirigyek működésének vizsgálata Neuroteszt segítségével.

HOGYAN ELŐZHETJÜK MEG AZ IDEGKÁROSODÁS KIALAKULÁSÁT?

Alapvetően fontos a vércukorértékek normalizálása, a dohányzás elhagyása, a testsúlycsökkenés, a magasvérnyomás és a vérzsír eltérések megfelelő kezelése.

Tartsuk be a lábápolás szabályait!

Rendszeresen vegyünk részt neuropátia-szűrésen.

A neuropátia tüneteinek észlelésekor és/vagy a Neuroteszt kóros eredménye esetén azonnal forduljunk orvoshoz, a megfelelő kezelés beállítása céljából!

